

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige

Nr 2, 2012–Årgång 16

I det här numret:

Ordförandens spalt 2

Höstens program
Släktforskardagarna 3

Noterat 4

WWW.JUDGEN.SE

Du har väl inte missat
JSS egen webbplats?

Där kan du bl.a. få
information om
föreningen, kommande
möten och hitta gamla
nummer av
Mishpologen.

Välkomna till kommande medlemsmöten!

Måndagen den 3 september kl 18.00, Judiska Centret Nybrogatan 19.

32 Postkarten

För tio år sedan upptäckte *Torkel Wächter* lådor fyllda av fotografier, brev, dagboksanteckningar och postkort på sin fars vind. Det blev början på en resa in i sin far Walters förflutna som tysk-judisk flykting i Skåne.

Torkel S. Wächter kommer till oss den 3/9 och pratar om sitt projekt "32 Postkarten". Första delen i projektet Simulated Real Time. Den "simulerade realtiden" är metoden att publicera autentiska dokument online samma dag de skrevs, tillsammans med kommentarer, och med en bestämd fördröjning (i fallet med brevkorten 70 år). Del två i Simulated Real Time kommer att starta online i januari 2013 och handla om år 1933, då kommer fördröjningen alltså att vara 80 år.

Du kan läsa mer om Torkels projekt i Judisk Krönika nr 6/2011 och även läsa om hans intressanta projekt på hemsidan www.32postkarten.com

Glöm inte att skicka föranmälan till a.grunewald@telia.com !

Tisdagen den 23 oktober kl 17.00, Riksarkivet Marieberg

Besök på Riksarkivet med guidning

Lars Hallberg och Mikaela Nybohm vid Riksarkivet berättar för oss vad man kan finna i Riksarkivets samlingar (både Marieberg och Arninge) med fokus på handlingar av stor betydelse för judisk släktforskning som uppehållstillstånd, medborgarskapsansökningar, judiska församlingens arkiv m.m.

Glöm inte att skicka föranmälan till a.grunewald@telia.com !

Mer om kommande möten på sid 3

Ordförandens spalt

Det första man ska göra när man börjar släktforska är att intervjua äldre släktingar. Men det är inte ovanligt att de har gått bort när man blir intresserad att få reda på mer om den egna släktens historia. Inte minst kommer frågor upp när man bland gamla papper som ens föräldrar lämnat efter sig upptäcker gamla brev, vykort och telegram. Brev, gratulationstelegram och vykort kan ge många uppslag till hur man ska gå vidare i sin släktforskning.

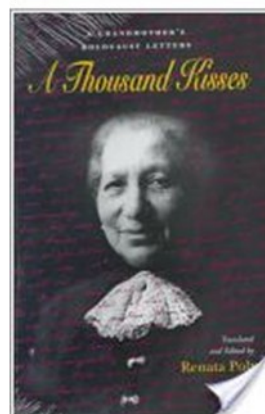
Gamla brev ger dessutom fragment av hur man levde men framförallt av hur man tänkte och såg på sin omgivning och den egna situationen. Människor som man aldrig träffat träder fram men sina tankar, värderingar och farhågor. Gamla brev ger liv åt folkbokföringsmaterialets torra uppgifter om när ens släktingar var födda, gifte sig och avled. Gratulationstelegram till bröllop, födelsedagar etc kan avslöja vilka i släkten som höll kontakt med vilka. Bara för man var nära släkt var det inte säkert att man höll kontakt och ibland är det de mer avlägsna släktingarna som har den nära relationen. Gratulationstelegram kan också visa på andra nätverk som var viktiga för familjen som vänner och affärskontakter.

I höst ska vi ägna två av våra tre möten till just brev och vad de kan ge. Den 3 september kommer Torkel Wächter och berättar om sitt unika projekt "32 Postkarten". Torkel upptäckte bland sin fars efterlämnade saker en låda med brevkort från sina farföräldrar skickade från Hamburg till sin son - Torkels far - i Stockholm under åren 1940 och 1941. Torkel Wächter publicerade brevkorten 70 år senare på sin hemsida där man kan läsa mer om familjen Wächter och deras öde.

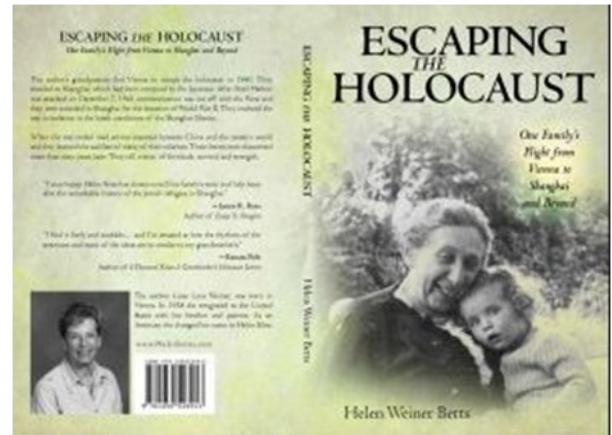
Det som också är särskilt intressant med gamla brev är att den som skriver brev inte vet vad som kommer att hända. Brevskrivarens framtid har blivit vår historia. Torkel Wächter har försökt få oss att förstå det genom att han publicerade på sin hemsida varje brevkort exakt 70 år efter att de skrevs.

Detta får givetvis en särskild innebörd när brevkortens avsändare mördades i Förintelsen.

Under senare år har flera sådana brevsamlingar publicerats i bokform. Redan 1999 gav Renate Polt ut en brevsamling mellan sin mor, farmor och faster "A Thousand Kisses - A Grandmother's Holocaust Letters" utgiven på Alabama University Press. Här får läsaren följa brevväxlingen mellan en dotter som har lyckats ta sig till USA med sin familj och sedan försökte få sin gamla mamma och en syster som bodde tillsammans modern i Prag ut ur nazikontrollerade Europa. Både visa till USA och båtbiljetter till resan över Atlanten skickades över till Prag, men den gamla mamman oroade sig mer för att bli sjösjuk och systemen för att hon inte skulle kunna ta med sig sina alla möbler. När mamman och systemen till slut insåg vad som skulle bli deras öde - då var det för sent. De fick ingen nytta av visa till USA eller några båtbiljetter då nazisterna inte tillät att de lämnade Prag. Båda mördades i läger i Östeuropa.

En annan brevsamling upptäcktes av Helen Weiner Betts när hennes mor gick bort och såg till att den gavs ut i bokform: *Escape from the Holocaust: One Family's Flight from Vienna to*

Shanghai and Beyond. Där kan man läsa brev mellan en dotter i USA och hennes mor i Wien. Man får följa hur en familj lyckades ta sig ut ur det nazikontrollerade Wien och för att få en fristad i det av Japan ockuperade Shanghai i Kina för att sedan bli kvar där tills andra världskriget var över. Breven handlar om hur en borgerlig judisk familj försökte anpassa sig under mycket små omständigheter i Kina och utan att veta om de någonsin skulle komma att återförenas med sina barn i USA. Samtidigt får man ta del av breven till släktingar som blev kvar i Wien och där svaren till slut uteblir. Brevskrivarens syster lyckades till slut komma till sin dotter i USA, men ensam. Maken dog i Shanghai innan kriget var över.

Vårt andra möte om brev äger rum den 5 december. Då kommer Sonja Lindstrand till vår förening och berättar om en brevsamling som sträcker sig över en helt annan tidsperiod. Den handlar om fyra generationer av släkten Meyer i Göteborg under 1800- och 1900-talet. Men alla bodde inte i Göteborg och några lämnade Sverige. En blev ägare av en guldgruva i USA. Mer om detta i höst.

(forts. på sid 3)

Ordförandens spalt (forts)

Själv har jag en samling bröllopstelegram som både hjälpt mig i min släktforskning och gett insikt hur olika relationer i familjen såg ut. Brev ger givetvis mer innehåll än kortfattade gratulations-telegram, men telegrammen visar vilka nätverk som var levande och ger en hint om att vissa släktband var tätare och andra mer svala.

Ibland kan banden mellan mera avlägsna släktingar var mer betydelsefulla medan närmare släktband inte var det. Det framgår med tydlighet i några fall bland de 250 bröllopstelegram till min farfars och farmors vigsel i Wien 1907. Men även affärnätverk kommer fram i mönstret av bröllopstelegrammen. Telegrammen sändes från hela Centraleuropa - från Galizien i öster till Trieste i söder till bröllopsparet i Wien. Men de flesta telegrammen kom givetvis från farfars släkt i sydvästra Böhmen och farmors i nordvästra Ungern. Tre telegram sticker

ut. Två var från Stockholm, ett från Karlstad och ytterligare ett från Kristiania (Oslo) i Norge. De var alla från affärskontakter till min farfar och till hans nyblivna svärfar i vars firma farfar var anställd. Vad telegrammen inte säger är att det nygifta paret tillsammans med brudens föräldrar och ogifta syskon samt en tremånaders barn - min far - ett och halvt år senare hade emigrerat till Sverige. Ett av bröllopstelegrammen från Stockholm kom

från en affärskontakt som min far fortfarande hade 70 år senare. I efterhand vet vi vad som hände. Det visste inte brevens eller gratulationstelegrammens avsändare och mottagare. Som släktforskare rör vi oss bakåt in i historien, men de vi studerar levde givetvis med förväntningar och farhågor inför sin framtid som har blivit vår historia.

Thomas Fürth

Kommande medlemsmöten (forts)

Onsdagen den 5 december kl 18.00, Judiska Centret, Nybrogatan 19

Sonja Lindstrand berättar om familjen Meyer i Göteborg - arbete med samlade papper från 4 generationer.

"...en stor mängd dokumentation om min mamma Ruth Meyers familj kom efter hennes död så småningom att hamna hos mig. Jag har under bortåt 10 års tid trängt in i och ordnat upp materialet, som nu i original

är placerat i Länsarkivet i Göteborg. Det roligaste och mest tidskrävande har varit att läsa och skriva av alla brev - flera hundra tror jag. Materialet finns i utskrift i pärmar på Judiska biblioteket i Stockholm, Länsarkivet i Göteborg och hos mig..."

Sonja fick Judiska Släktforskningsföreningens stipendium 2011 för denna insats.

Glöm inte att skicka föransökan till a.grunewald@telia.com !

Släktforskardagarna 2012 • 24-26 aug i Gävle

Varje år arrangerar Sveriges Släktforskarförbund en konferens om släktforskning—Släktforskardagarna. I år sker detta i Gävle 24-26 augusti.

Judiska Släktforskningsföreningen kommer vara representerade på plats med en mindre monter och medlemmar närvarande för att berätta för intresserade om judisk släktforskning. Föreningen har tidigare deltagit i Släktforskardagarna och det brukar locka ett antal nya medlemmar till vår förening.

För information om Släktforskardagarna i Gävle, se <http://www.sfd2012.se/>

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska
Släktforskningsföreningen i Sverige

Föreningens ändamål är att främja intresset för judisk släktforskning och sprida kunskap om källor, litteratur och metoder för att finna judiska rötter och släktingar.

Varje år kommer 4 nummer av vårt medlemsblad Mishpologen ut. Mishpologen skickas till nya medlemmar ut via e-post. Tidigare medlemmar får gärna byta från pappersupplaga till utskick via e-post. Det är miljövänligt och sparar pengar åt föreningen.

Anmäl gärna e-post till a.grunewald@telia.com

JUDISKA SLÄKTFORSKNINGSFÖRENINGEN I SVERIGE

JEWISH GENEALOGICAL SOCIETY OF SWEDEN

c/o Maynard Gerber

Box 7427

103 91 STOCKHOLM

Pg: 437 28 62–5

Kassör: Bertil Oppenheimer

e-post: bertil.oppenheimer@bdo.se

Ordförande: Thomas Fürth

Observatoriegatan 6, 113 29 Stockholm

Tfn: 08-33 05 16/ 070-657 12 42

E-post: fuerth.thomas@gmail.com

Mishpologen och www.judgen.se

Ansvarig utgivare och redaktör: Björn Fagerstedt

Tfn: +46–70–997 24 27 e-post: bjorn.fagerstedt@judgen.se

Stocken-Snabbtryck AB, Tryckort: Sollentuna, 2011

Noterat inom judisk släktforskning

Nytt användargränssnitt hos Yad Vashem

Yad Vashems webbplats har uppdaterats med ett nytt gränssnitt till databasen över förintelseoffer. De nya användarupplevelsen innebär bl.a. integration med Google Maps, utökade sökmöjligheter och att flera språk stöds.

www.yadvashem.org

יָד וָשֵׁם Yad Vashem

Program klart för Paris 2012

Ni har väl inte missat att IAJGS (International Association of Jewish Genealogical Societies) årliga världsomspännande konferens om judisk släktforskning i år kommer vara i Europa?

15-18 juli hålls konferensen i Paris, med ett mycket fullmatat program.

Programmet finns nu tillgängligt på:

http://www.paris2012.eu/system/Planning_Preliminary_EN.pdf

Historiska "Gula sidorna"

Logan Kleinwaks har byggt en webbplats med en sökmotor, där man kan söka i ett stort antal historiska s.k. "business directories". Nyligen har han lagt till ett antal sådana för bl.a. de skandinaviska länderna.

<http://genealogyindexer.org>

Uppdaterat utbud/prislista

Sveriges Släktforskarförbund har nyligen uppdaterat sitt utbud och prislista i den s.k. Rötterbokhandeln där man kan köpa bl.a. olika CD-skivor med släktforskmateriel.

OBS, glöm inte att ange att du är medlem i JSS för att få medlemsrabatt.

<http://shop.genealogi.se/shop/>